

ситуацій, аналізувати результати своєї діяльності та одержувати позитивні наслідки в процесі її здійснення.

Висновки. Підписання Болонської декларації Україною сприяло виникненню нових інструментів та ініціатив, що сприяють підготовці фахівців МНС на рівні загальноєвропейських вимог і стандартів, які будуються на основі компетентнісного підходу. Зауважимо, що аналіз різних підходів до визначення понять «компетентність», «компетенції» не є загальнооб'ємним та забезпечуючим можливість легкого розмежування цих понять, проте відіграють важливу роль у формуванні професійної компетентності фахівця служби МНС.

Література:

1. Бігич О. Б. Методична освіта майбутнього вчителя. Монографія / О. Б. Бігич. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2004. – 278 с.
2. Енциклопедія освіти / Акад. пед. Наук України ; головний ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
3. Коваленко О. На шляху до демократичної системи освіти // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2005. – №3. с. 92-99.
4. Словник іншомовних слів / [за ред. О. С. Мельничука]. – К. : Головна редакція УРЕ, 1977. – 775 с.
5. Пометун О. Запровадження компетентнісного підходу – перспективний напрям розвитку сучасної освіти. – <http://visnyk.latp.org.ua>
6. Талызина Н. Ф. Пути разработки профиля специалиста // Н. Ф. Талызина, Н. Т. Печенюк, Л. Ю. Хихловский. – Саратов, изд. Саратовского университета, 1987. – 178 с.

У статті розглянуті підходи різних учених до визначення понять «компетентність», «компетенція», «професійна компетентність» і педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх фахівців служби МНС України.

Ключові слова: компетентність, компетенції, професійна компетентність, компетентнісний підхід.

В статье рассмотрены подходы различных ученых в определении понятий «компетентность», «компетенция», «профессиональная компетентность» и педагогические условия формирования профессиональной компетентности будущего специалиста службы МЧС Украины.

Ключевые слова: компетентность, компетенции, профессиональная компетентность, компетентностный подход.

In the article the approaches of different scholars to define the terms «competency», «competence», «professional competence» and teaching of the professional competence of specialists from the ministry of Ukraine.

Keywords: competency, competence, professional competence, competence approach.

УДК 378.1:614.253.5] (71)

Ю.Е. Лавриш
м. Київ, Україна

ФОРМИ СТИМУЛЮВАННЯ НАУКОВОЇ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ МЕДСЕСТРИНСЬКИХ ФАКУЛЬТЕТІВ УНІВЕРСИТЕТІВ КАНАДИ

Успішний розвиток особистості фахівця значною мірою визначається соціально-економічним статусом обраної професії. За наявності високого статусу професії, активної мотивації до оволодіння нею, достатньо легко формується професійний спектр якостей особистості, тому що ці риси усвідомлюються як значущі, від яких залежить рівень професійних знань.

Аспекти професійної підготовки, наукової та інноваційної діяльності студентів медсестринських факультетів є предметом дослідження канадських науковців. Зокрема, теоретичні обґрунтування сучасних підходів до розвитку вищої професійної освіти в Канаді досліджували вчені Дж Бернал, Дж. Келли, Р. Данко, П. Дансинг, Д. Ливингстоун, Д. Харт; питання реформи системи охорони здоров'я та системи підготовки фахівців медсестринської

справи висвітлено у працях Дж. Салведжа, Р. Еванса; шляхи удосконалення, стимулювання, інновації та педагогічні стратегії процесу підготовки медичних сестер розробляли такі вчені, як М. Аллен, А. Мойер, О. Бевіс, Д. Месекар та інші.

Загальні питання теорії і практики вищої освіти в Канаді відображені в дослідженнях українських учених: Л. Булай, Г. Воронки, В. Воск, Г. Горбаня, А. Лещенко, М. Лещенко, Н. Муқан, В. Хорошилової та інших. Шляхи удосконалення навчальної діяльності студентів у вищих навчальних медичних закладах і медичних коледжах досліджували Л. Артемчук, О. Біловод, О. Волосовець, Л. Джулай, Х. Мазепа, М. Шегедин та інші.

Метою статті є проаналізувати законодавчу базу та її вплив на функціонування системи стимулювання наукової та інноваційної діяльності студентів медсестринських факультетів університетів Канади; дослідити форми й особливості організації професійної наукової підготовки медичних сестер в університетах Канади.

Основними характеристиками сучасного керівництва сестринського факультету є розробка нових та ефективних освітніх стратегій у розвитку сестринської освіти, педагогічні інновації, гнучкість політики факультету, творчий підхід до реалізації освітніх завдань. Провідними принципами професійної підготовки медичних сестер в університетах Канади є: ступеневий характер організації навчального процесу, послідовність, наступність, гнучкість і варіативність навчальних програм, реалізація міжпредметних зв'язків, інтеграція теоретичної та практичної складових на основі принципів доказової сестринської практики, орієнтація на подальшу практичну діяльність і врахування вимог ринку праці.

Цілісна структура наукової діяльності, на думку англійського вченого, засновника наукознавства Дж. Бернала [6, с. 77], має базуватися на таких принципах наукової організації та планування дослідницької роботи:

- наявність загальної стратегії досліджень;
- міждисциплінарне співробітництво, особливо між представниками природничих, медичних наук та соціології;
- гнучкість у процесі реалізації завдань;
- вільний обмін інформацією;
- повага до особи вченого.

Особливо важливого значення набуває необхідність створення у Канаді сприятливого інноваційного та наукового середовища через різноманітні соціально-економічні форми державної підтримки науки. Окрім безпосереднього фінансування це й цілеспрямований розвиток вищої освіти, проведення відповідної податкової, кредитно-грошової політики, розвиток державної системи науково-технічної інформації, стандартів та якості проведення патентно-ліцензійної роботи.

Метою системи всієї вищої професійної освіти Канади є надання можливості громадянам здобувати освіту впродовж усього життя [5]. Для реалізації цієї мети було визначено основні принципи, на яких ґрунтується система вищої професійної освіти:

- створення умов для розвитку потенціалу індивідуальних здібностей студентів;
- збереження та поширення необхідних знань;
- надання послуг освіти та здобуття знань у науковій і достовірній формі на місцевому, регіональному, національному рівнях;
- сприяння застосуванню знань та інформації для розвитку економіки суспільства, допомога у формуванні демократичного інформаційного суспільства.

Згідно з Конституційним Актом від 1867 року, що визнає Канаду як союз 4-х провінцій (Онтаріо, Квебек, Нью-Брансуїк, Нова Шотландія), питання освіти громадян належить до компетенції провінційних законодавчих і виконавчих органів. Це положення підтверджене Конституційним Актом від 1982 року. Інші шість провінцій, що приєдналися до союзу згодом, теж створили власні системи освіти [7, с. 3].

На початку ХХІ століття відбувається визнання медсестринства як незалежної професії та перехід до повної вищої сестринської освіти зі здобуттям наукових ступенів магістра та доктора сестринських наук, дотримання Етичного Кодексу професії.

Розділ 1 Теоретико-методологічні проблеми підготовки фахівців у системі неперервної освіти

Головною метою діяльності медсестринських факультетів університетів Канади є забезпечення високого рівня медичного обслуговування населення, постійне підвищення своєї кваліфікації, лідерство як у освітянській так і в науковій сферах. Факультети впроваджують інтегровану систему навчання, у якій основні та спеціальні предмети викладаються інтегрованими блоками. Теоретичний матеріал з певної системи організму поєднується з практичними навичками лікування та догляду. На сучасному етапі зосереджено увагу не на біомедичній моделі навчання, яка ґрунтується на природничих науках, а на наукових дослідженнях, які дадуть змогу студентам працювати у групах з викладачем, збираючи, аналізуючи інформацію для вирішення єдиної проблеми, яку було поставлено на початку навчального блоку [2].

Така методика спирається на командну роботу студентів і викладачів. При цьому студенти мають змогу безкоштовно користуватися не тільки необхідною літературою у семінарських бібліотеках, але й працювати у лабораторіях, реабілітаційних центрах, тощо. Постійне зосередження дослідників медичних дисциплін в одному місці, власне при добре організованих умовах праці, можуть гарантувати студентам перспективу наукового росту. З цією метою окремою темою для подальшої науково-дослідницької роботи визначено курс «Мистецтво та наука педагогіки медсестринства». Цей курс дає змогу студентам набути більш ґрунтовні знання з історії медсестринства та медичної освіти, впливати, під час проведення сестринського процесу, на організацію клінічних дослідів, обирати відповідну технологію спілкування, адекватні до завдання, мети та потреб інноваційні технології.

У Канаді існує певний розподіл медсестер за їхнім рівнем освіти. Законодавством визначено наступні типи медичних сестер:

- зареєстрована медсестра;
- ліцензована практикуюча медсестра;
- зареєстрована психіатрична медсестра.

Тридцять шоста сесія ВООЗ «Про важливу роль медсестринського персоналу в наданні підтримки національним стратегіям з питань зміцнення інфраструктури охорони здоров'я та доповідь Генерального директора ВООЗ «Про регіональні тенденції у розвитку сестринської справи, визнання неможливості ефективного функціонування первинної медико-санітарної допомоги без належним чином підготовленого медсестринського персоналу, ствердження необхідності підготовки медсестер – викладачів та проведення наукових досліджень у галузі медсестринства», орієнтують викладачів даних факультетів університетів на підготовку педагогічних, управлінських і дослідницьких медичних кадрів.

Упродовж 1996-2002 р.р. були розроблені й узгоджені українсько-канадські програми, вкрай необхідні для обох держав, оскільки в цих документах звернуто увагу на стійкий розвиток галузі, вдосконалення медичного обслуговування населення, обмін досвідом між фахівцями сестринської справи, здійснення інвестицій у медичну науку, виходячи з потреб і можливостей. Також передбачені пільги для майбутніх науковців, які стимулюватимуть їх до нових досліджень і розробок у галузі медицини. Це – Канадсько-Українська Програма «Партнери в охороні здоров'я», проекти «Школа здоров'я» та «Молодь за здоров'я», «Медсестринський проект».

Також у них закріплено орієнтовний перелік пріоритетних цілей, реалізація яких дасть змогу сприяти прогресу медичної науки, підвищенню якості здоров'я, збереженню навколишнього середовища, стимулюванню повної зайнятості за допомогою корисних наукових та інноваційних пошуків і досліджень. Зазначені вище документи передбачають заходи морального і матеріального заохочення успішної інноваційної діяльності студентів медичних навчальних закладів як Канади так і України.

Висока якість медсестринської освіти в Канаді забезпечується інтеграцією фахових і педагогічних складових змісту, які спрямовані на формування комунікативної компетенції студентів та їхнього бажання до неперервного навчання. Певну активність у пошуках ефективних механізмів стимулювання наукової та інноваційної діяльності студентів проявляють у Канаді державні заклади шляхом створення законодавчо-правової бази. Це –

«Акт працівників системи охорони здоров'я», виданий Міністерством охорони здоров'я та Фондом досліджень системи охорони здоров'я Канади, документи канадської Асоціації медсестер, державні стандарти вищої професійної освіти медичних сестер, розроблені Радою Схвалення Навчальних програм провінції Альберта, Міністерством Навчання, Коледжів та Університетів провінції Онтаріо, законодавчі акти та декларації в галузі освіти Канади, звіти Асоціації Зареєстрованих Медсестер та коледжів (університети провінції Альберта, м. Торонто та ін.). Окрім цього, велике значення має значна пряма фінансова підтримка з боку держави тим студентам, які займаються розробкою науково-педагогічних досліджень і виділення коштів для оплати праці окремим ученим або дослідницьким інституціям.

У Канаді існують і непрямі методи державної підтримки. Зокрема, Фондом досліджень охорони здоров'я Канади розроблена програма експериментів, спрямованих на вдосконалення державної підтримки науково-педагогічної та інноваційної діяльності студентів сестринських факультетів. Наприкінці 70-х років, на основі наукових досліджень, результатів, отриманих у процесі цих експериментів, розроблені урядові циркуляри з удосконалення системи субсидій для студентів, які стимулювали б створення малих інноваційних угруповань, спеціалізованих науково-дослідницьких центрів в університетах, які діють і до цього часу. Потреба в інноваційних механізмах змушує керівництво держави шукати нові методи стимулювання.

На сучасному етапі особливість нововведень полягає в значному спрощенні процедур надання субсидій і розпорядження коштами в поєднанні з податковими пільгами. Зокрема, податкове законодавство Канади передбачає 25-відсоткові пільги для компаній, які випускають наукомістку конкурентоспроможну медичну продукцію, створюють умови для наукових досліджень або розробок студентів медичних закладів, якщо не менше 10% видатків їхнього виробництва витрачається на науково-дослідні роботи.

У цілому в системі державного стимулювання наукової та інноваційної діяльності студентів прямі форми (субсидії, позики) поєднуються з менш ефективними, як вважають фахівці, непрямыми формами фінансової підтримки інноваційного процесу – податковими кредитами та амортизаційними відрахуваннями. Усе це спрямовано на стимулювання студентів шляхом фінансових вкладів у модернізацію й оновлення науково-дослідницької бази університетів Канади.

У 1984 році на основі матеріалів, представлених патентними відомствами ряду країн, у тому числі і Канадою була підготовлена доповідь «Урядова допомога і стимулювання винахідницької інноваційної діяльності» окремих дослідницьких інституцій. У цій доповіді висвітлені основні форми стимулювання студентів, які займаються науково-практичною діяльністю. Це: дотації, безповоротні ссуди, податковий кредит, зменшення суми корпоративного податку, відстрочка сплати мита чи звільнення від них, якщо дослідження або винахід стосується економії необхідних певних ресурсів. Наприклад, на таку форму пільг, як субсидії щодо реалізації проектів медичних досліджень, 50% витрат використовується на заробітну плату науково-дослідного персоналу. Також, студентам у ході обраного дослідження не оподатковується вартість медичної апаратури, обладнання, яке безкоштовно передається університетам та науково-дослідним організаціям. Окрім фінансових прийомів, що набули поширення протягом останніх років, у Канаді існує традиційний і перевірений спосіб залучення приватного капіталу в сферу наукових досліджень, який одночасно полегшує доступ до отриманих результатів шляхом створення науково-технічних кооперацій.

Відповідно до діючого законодавства в Канаді наукові дослідження студентів у галузі медицини визнаються загальнонаціональними. У пріоритетному порядку їм надаються державні асигнування, створюються робочі місця для виконання робіт у галузі фундаментальних досліджень, відбувається повне сприяння їхнім науковим розробкам на підприємствах, клініках, лікарнях тощо, що призводить до створення новаторських медичних закладів і посилення передачі інноваційних технологій медсестринським факультетам університетів.

Для цього в університетах Канади існує програма бакалаврату наукового напрямку. Ця програма має кілька курсів, які спрямовують студентів на науково-дослідницьку діяльність.

Розділ 1 Теоретико-методологічні проблеми підготовки фахівців у системі неперервної освіти

Це: «Введення у методологію наукових досліджень», «Медична статистика», «Політика системи охорони здоров'я». Представник нового фаху медсестри з менеджменту сестринської справи та освіти набуває необхідний специфічний обсяг знань і навичок, потрібних для того, щоб працювати адміністратором – управлінцем сучасної системи охорони здоров'я. Студенти, які займаються науково-практичною діяльністю, вивчають «Методологію наукового медичного дослідження», філософські основи освіти, де особлива увага приділяється питанням філософії вищої школи, принципам побудови навчальної програми, історичним аспектам розвитку педагогіки медсестринства, методиці викладання сестринської справи. Ці студенти мають право обирати питання цього курсу на захист магістерської дипломної роботи, включаючи власні наукові дослідження. Слід зазначити, що ефективно та якісне навчання студентів науково-дослідницькій роботі потребує дотримання певних умов. Ними є:

- методи контекстуального навчання;
- дотримання мінімального проміжку в часі при досягненні теорії і набутті практичних навичок;
- багаторазове тренування практичних навичок;
- оптимальний розподіл навчального часу.

При цьому використовуються і нетрадиційні інтерактивні методи:

- метод розділення інформації;
- ведення щоденників;
- заняття у стимуляційній лабораторії;
- метод кейсів і графічного концептуального відображення. Ці методи сприяють творчому підходу до розробки схеми занять, розвивають самостійну пошукову та дослідницьку діяльність майбутніх науковців.

Таким чином, досягненнями Канади у зазначеній нами проблемі є: розвиток медсестринської справи як самостійної сфери науково-дослідницької, професійної діяльності з налагодженою системою навчання, та управління; звідси і високий соціальний статус медсестри, достойне стимулювання студентів медсестринських факультетів університетів, що дасть змогу інтенсифікації майбутніх наукових досліджень, розширенню мобільності наукових кадрів, використанню фінансових ресурсів для залучення інвестицій до інноваційної сфери в галузі медичної освіти.

Література:

1. Волосовець О.П. Якість підготовки медичних сестер – нагальна вимога часу / О.П. Волосовець, Т.І.Чернишенко, І.Є. Булах [та ін.] // Буковинський медичний вісник. – 2007. – Спецвип. – С. 3-6.
2. Зорина Т.А. Проблемы и перспективы развития сестринского дела как науки/ Т.А. Зорина //Головна медична сестра.–2006. – №12. – с.19-21.
3. Локай Б.А. Стан та проблеми медсестринської освіти / Б.А. Локай // Медсестринство.– 2008. – № 1-С. 42-44.
4. Новосьолова Н.Ф. Інтеграція вищої медичної освіти в європейський простір/ Н.Ф. Новосьолова// Нові технології навчання [наук.-метод.зб]. – К., 2007. – Вип.47. – С.135 –139.
5. Ржевська Н. Підготовка фахівців у системі неперервної освіти Канади/ Н. Ржевська// Проф.-техн. освіта. – 2007. –№1. – с. 35-38.
6. Cummings G. Research leadership: The hallmark of resonant leadership/ G. Cummings //Canadian Journal of Nursing Leadership.–2004.–V. 17 (4).– P.76-87.
7. Williams B. Creating Cohesion between the Discipline and Practice of Nursing Using Problem Based Learning/ Beff Williams // International Journal of Nursing Education Scholarship. – 2004. –V. 1(1). – P.1 – 7.

У статті досліджено систему стимулювання наукової та інноваційної діяльності студентів медсестринських факультетів університетів Канади. Висвітлено форми та особливості організації професійної наукової підготовки медичних сестер в університетах Канади. Визначено педагогічні чинники, що впливають на розвиток наукової діяльності студентів.

Ключові слова: науково-пошукова діяльність, професійна підготовка медичних сестер, контекстуальне навчання, інтерактивні методи, принципи наукової організації.

В статье исследована система стимулирования научной и инновационной деятельности студентов медсестринских факультетов университетов Канады. Показаны формы и особенности организации профессиональной научной подготовки медицинских сестёр в университетах Канады. Определены педагогические факторы, которые влияют на развитие научной деятельности студентов.

Ключевые слова: научно-исследовательская деятельность, профессиональная подготовка медицинских сестёр, интерактивные методы, контекстуальное обучение, принципы научной организации.

The article deals with system of scientific and innovation activity stimulation forms in nursing faculties at universities of Canada. The forms and peculiarities of professional scientific training organization are presented. Main educational factors that affect scientific activity development are observed.

Keywords: research and development activity, professional nursing training, context based studying, interactive methods, research organization principals.